

AH-5651

Seat No. _____

First Year B. Com. (Non CBCS) Examination

February – 2016

Human Resource Management

(Old Course)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 100

- સૂચના : (૧) આ પ્રશ્નપત્રમાં પાંચ પ્રશ્નો છે.
(૨) દરેક પ્રશ્નના સરખા ગુણ છે.

૧ માનવ સંસાધન સંચાલન એટલે શું ? તેના લક્ષણો, મહત્વ અને કાર્યક્ષેત્ર સમજાવો. ૨૦

અથવા

૧ (અ) માનવ સંસાધન આયોજનના લાભાલાભ વર્ણવો. ૧૦
(બ) કાર્યમૂલ્યાંકનનું મહત્વ સમજાવો. ૧૦

૨ કામદારો અને નિરીક્ષકોને તાલીમ આપવાની વિવિધ પદ્ધતિઓની ચર્ચા કરો. ૨૦

અથવા

૨ (અ) કામદાર ગેરશિસ્તના કારણોની ચર્ચા કરો. ૧૦
(બ) તફાવત આપો - સમય વેતન પ્રથા અને કાર્ય વેતન પ્રથા. ૧૦

૩ (અ) મજૂર ગેરહાજરીના કારણો જણાવો. ૧૦
(બ) કામદાર હેરફેરના કારણોની ચર્ચા કરો. ૧૦

અથવા

૩ (અ) આદર્શ વેતન પ્રથાના લક્ષણો જણાવો. ૧૦
(બ) જુસ્સાને અસર કરતાં પરિબળોની ચર્ચા કરો. ૧૦

૪ ઔદ્યોગિક ઝઘડાની વ્યાખ્યા આપી તેના કારણો, અસરો અને તેના ઉકેલની પદ્ધતિઓની ચર્ચા કરો. ૨૦

અથવા

૪ (અ) ઔદ્યોગિક માનસશાસ્ત્રનું મહત્વ સમજાવો. ૧૦
(બ) ઔદ્યોગિક સંબંધ પર નોંધ લખો. ૧૦

- ૫ ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈ પણ ચાર) ૨૦
- (૧) સામૂહિક સોદાગીરી.
  - (૨) કાર્ય વિશ્લેષણના ફાયદા.
  - (૩) બઢતી.
  - (૪) હેલ્સી વેતન પ્રથા.
  - (૫) સામાજિક સલામતી.
  - (૬) મજૂર કલ્યાણ પ્રવૃત્તિ.
  - (૭) ભરતીના પ્રાપ્તિસ્થાનો.
  - (૮) ગુણાંકન.

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) This question paper carries five questions.
(2) Each question carries equal marks.

- 1 What do you mean by Human Resource Management ? 20
Explain its characteristics, importance and scope.

OR

- 1 (a) Describe the merits and demerits of human resource planning. 10
(b) Explain importance of Job Evaluation. 10
- 2 Discuss various methods of training for workers and supervisors. 20

OR

- 2 (a) Discuss reasons for personnel indiscipline. 10
(b) Give difference - Time wage system and Piece wage system. 10
- 3 (a) Give the reasons for Labourer's absence. 10
(b) Discuss the causes of Labour turnover. 10

OR

- 3 (a) State the characteristics of the Ideal wage system. 10
(b) Discuss the factors affecting the morale. 10

- 4 Define Industrial disputes and explain its reasons, effects and different methods of solution. **20**

OR

- 4 (a) Explain importance of Industrial psychology. **10**
(b) Write a note on Industrial relation. **10**

- 5 Write short notes : (Any Four) **20**

- (1) Collective Bargaining.
- (2) Merits of Job analysis.
- (3) Promotion.
- (4) Halsey wage plan.
- (5) Social security.
- (6) Labour welfare activity.
- (7) Source of recruitment.
- (8) Merit rating.
